32. HADİS

MÜSLÜMANLARIN BİRLİKTE YAŞAMA SORUMLULUĞU

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

« إِذَا خَرَجَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ »

Hadisin Türkçesi

Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre radıyallahu anhümâ'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kişi yolculuğa çıkarlarsa, aralarından birini başkan seçsinler!"[32]

Açıklamalar

Güzel dinimiz gönül yurdunda şirki, küfrü ve nifakı istemediği gibi toplum hayatında da başıbozukluğu, disiplinsizliği, kargaşayı, fitne ve anarşiyi asla arzu etmez. Dinimize göre düzen ve intizam, en küçük toplum birimine kadar her yerde önemlidir. Bu sebeple Sevgili Peygamberimiz, yolculuk yapmakta olan üç kişilik, küçük ve geçici bir toplulukta bile, mutlaka sorumlu birinin, bir yöneticinin belirlenmesini tavsiye etmiştir. Kendisi de mübarek hayatlarında bu hususa büyük bir itina göstermiştir. Bir hadîs-i şerîflerinde de şöyle buyurmuştur:

"Dünyanın ücra bir köşesinde de olsa, üç kişinin, içlerinden birini kendilerine emir tayin etmeden yaşamaları doğru olmaz" (Ahmed İbni Hanbel, Müsned, II, 177).

32 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No:962 (Ebû Dâvûd, Cihâd 80)

Açıklamalar

Cemaatın en az üç kişiden meydana gelmesi sebebiyle, hadiste "üç kişi yolculuğa çıkarlarsa..." buyurulmuştur. İki kişi de olsa, yapılacak iş birinin emir-komuta sorumluluğunu üstlenmesinden ibarettir. Büyük-küçük bütün toplum ve toplulukların ihtilâftan, çekişmekten, zaman ve güç kaybından kurtulup birlikte ve süratle hareket edebilmesi sorumlu bir yöneticiye sahip olmaya bağlıdır.

Kimin başkan ve reis olması gerektiği konusunda hadisimizde herhangi bir işaret bulunmamaktadır. Üç kişi, kendi aralarından birini başkan yapmakla görevlendirilmiştir.

Ancak başka rivayetlerde (bk. Ahmed İbni Hanbel, Müsned, III,24; V,53; Müslim, Mesâcid 289) bu konuda yol gösterici tavsiyeler bulunmaktadır: "Üç kişi oldular mı, içlerinden biri onlara imam olsun. İmamlığa en lâyık olanları Kur'an'ı en iyi okuyandır." "Yolculuğa çıktığınızda, yaşça en küçüğünüz de olsa en iyi okuyan (en bilgili olan) ınız size imam olsun. İmamınız emirinizdir" (bk. Ali el-Kârî, Mirkât, VII, 456].

Bu hadîs-i şerîflerde, namaz imamlığına lâyık olan kimsenin, yöneticiliğe de lâyık olduğu belirtilmektedir. Bu, başkan seçiminde bir yol göstermedir. Yöneticiliğin başka bazı özellikler gerektirdiği de bir gerçektir. Bunlar dikkate alınarak, namaz imamlığına en lâyık olan kimsenin bu özelliklere sahip olmaması halinde "her işi ehline vermek" genel kuralı uyarınca davranmakta hiçbir sakınca yoktur. Önemli olan başsız ve başkansız kalmamaktır.

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. İslâm, daima nizam ve intizamdan yanadır. Başıbozukluğu asla tasvip etmez.
2. Toplu halde yaşayan Müslümanların aralarından ehliyetli ve bilgili birisini başkan seçmeleri dünya ve ahiret hayatları açısından oldukça gereklidir.